

התפקיד הכפול של הטיפול: שילוב תפקידי הטיפול

הפורמלי והבלתי-פורמלי והשלכותיו

אמית גור, דפנה הלפרין ומיכל משיח-אייזנברג

החוג למנהל מערכות בריאות, האקדמית עמק יזרעאל

רקע. עובדי סיעוד הנושאים בנטל הטיפול בבן משפחה זקן, ממלאים תפקיד כפול ומאתגר, הדורש יישום של ידע, כישורים וניסיון מקצועי. הזליגה בין המשפחה לבין העבודה משפיעה על הן על העובדים והן על הארגונים המעסיקים אותם. השלכות השילוב בין מילוי תפקיד טיפול פורמלי לבין מילוי תפקיד בלתי פורמלי של טיפול בבן משפחה זקן כמעט ולא נבדקו.

מטרת המחקר לבחון הבדלים בין עובדי סיעוד שממלאים תפקיד כפול של טיפול וכאלה שאינם נושאים בכפל תפקידים, בניסיון לזהות מהן ההשלכות של עומס בעבודה וקונפליקט משפחה-עבודה על איחורים, היעדרויות וכוונות לעזוב את הארגון.

שיטות המחקר

- ✓ מחקר-חתך כמותי בקרב 158 עובדים מבתים סיעודיים בצפון הארץ. מתוכם:
- ✓ 41.8% מטפלים בלתי פורמליים בבן משפחה זקן. 62.5% נשים, 79.2% ערבים.
- ✓ שאלון למילוי עצמי בדק: עומס בעבודה, קונפליקט משפחה-עבודה, היעדרויות מהעבודה, איחורים לעבודה וכוונה לעזוב את הארגון.
- ✓ בעלי תפקיד כפול במחקר זה התאפיינו בגיל מבוגר יותר, במספר ילדים רב יותר, בוותק גבוה יותר, וכן בהיותם מועסקים בחלקיות משרה, ביחס לעובדים שאינם מטפלים בבן משפחה זקן.

ממצאים

- ✓ לא נמצאו הבדלים מובהקים במשתני המחקר בין שתי הקבוצות.
- ✓ בקרב עובדים משתי הקבוצות נמצאו קשרים חיוביים בין עומס בעבודה וקונפליקט משפחה-עבודה לבין כוונות עזיבה (בעלי תפקיד כפול: $r=.45, p<.01$, $r=.30, p<.05$, בהתאמה; אחרים: $r=.61, p<.05$, $r=.34, p<.01$, בהתאמה).
- ✓ בקרב עובדים בעלי תפקיד כפול עומס בעבודה נמצא קשור להיעדרויות ($r=.27, p<.05$) וקונפליקט משפחה-עבודה נמצא קשור להיעדרויות ואיחורים ($r=.24, r=.29, p<.05$, בהתאמה).
- ✓ בקרב עובדים שאינם בעלי תפקיד כפול קונפליקט משפחה-עבודה נמצא קשור לאיחורים ($r=.33, p<.01$).

מסקנות והמלצות. ההשלכות השליליות שנמצאו עבור עובדים בעלי תפקיד כפול מדגישות את חשיבות הנושא ואת הצורך בקיום מחקר מקיף יותר בקרב צוותים סיעודיים בארגוני בריאות. מחקר מסוג זה יאפשר תכנון וביצוע של תוכניות התערבות במטרה לסייע לעובדים ולארגונים להתמודד עם התופעה של התפקיד הכפול, וישמש כבסיס לעיצוב מדיניות ותהליכים פנים ארגוניים בנושא רגיש זה.